

Vilaró, *Pinós i Mat.* III, 305). I encara alguna altra aparició esparsa ací i allà; se cita un bc. *paxoin* 'aspre de vinya'; i sembla que Piel troba un cas segur de port. dial. *paixão* 'pal' («pfahl») cap a Aveiro (*Rev. Port. de Fil.* XIII, 1964, 347).

N'hi ha encara un altre testimoni indirecte, en una forma radical, regressiva, *pacha* f. «longue perche de bois», a la vall de Barossa (*Bouts d. M.* x, 62). Per tant podem presentar, almenys com una possibilitat, que hi hagi hagut un *peixada* = *peixera*, segons un text arcaic català (escrit *pescata*, segons el que he suggerit de *pescaria* en la nota 1): «molendinos --- cum ipsas resclosas vel resclosaribus, cum ipsos recos, cum cap-recos, et ipsos trestoladors, et cum ipsos cacaus et ipsos escurentibus et ipsas *pescatas*», doc. dels comtes de Bna. de 1080 (MiretS, *El més antic text lit. cat.*, p. 9).

En fi, en tot cas és un fet palès que el mateix PAXILLUS 'aspre' va sobreviure amplament a França, els Alps i el Nord d'Itàlia: el fr. *paissel* id. fou usual i freqüent des del S. XI al XV, i avui resta en patuosos de tot el territori d'oil, així com dels dialectes d'oc., a l'O. del Roine, fins al bearn. *pachèt* i Luixon *pachètch*. El verb derivat *paisseler* «garnir une vigne d'échalas», ja 1213, i encara usual regionalment en la major part dels parlars francesos i occitans. En català en tenim almenys un representant antic, en un doc. de 1166 (Sta. Coloma?): «omnes misiones que in predicta vinea opus erunt, facitis vos acaptatores, excepto *podar*, quod ego J. de Scta. Columba debeo facere et mei similiter; de jam dictum terminum in antea, omni tempore; e-1 *paisselar* facimus nobis et vobis insimul» (*RBiblGat.* VI, 19).

En canvi, en català aquest substantiu *paixell* se'n's presenta alterat com a *pleixell* 'aspre o estaló de vinya', del qual dóna el DAG. un testimoni del S. XV, i *AlcM.*, tres o quatre des de 1299 al S. XV; en efecte, en un del Perelló de 1342: «tot hom o tota femna que pendrà *plexels* de vinya, que pac --- 12 diners» (*BABL* XII, 43); «nenguna persona portant lenya, palla, *plexels*, tagells, bigues, cabirons ---» Solsona, a. 1434 (*BABL* XI, 329).

Aquí certament cal veure contaminació d'un parònim de sentit diferent i de forma no ben igual. La família del molt conegut fr. ant. i mj. *plaisier* «plier, entrelacer des branches d'arbres, pour former une haie»; d'on, sobretot, el tan recordat *plaisseix* «clôture formée par des haies pliées», «forteresse défendue par des arbres entrelacés», «portion de forêt fermée par une clôture de bois vif» [S. XII], fr. dial. i toponímic *plessis* id., encara avui estès per quasi tot el territori d'oil.

Això ens duu a parlar d'un altre problema, car es tracta d'una paraula molt discutida, i d'origen ben mal establert, però d'existència vistent i palpable per tot. Meyer-Lübke (6590) no hi va arribar a conclusions ben definides. Però molt pitjor és el suposat *PLAXUS 'trenat, entreteixit, plegat', «llatí vulgar i arcaic», fabricat i patentat per Brück, *ZRPb.* LV, 1935, 646-653 (després de porfidiosos i contradictoris tempteigs *ZRPb.* XL, 315; XLVI, 453), amb clauquilla de

Wartburg (*FEW* IX, 54-55).

Pensada inversemblant i que no crec acceptable: * de COMPLEXUS, IMPLEXUS, 'plegat', 'replegat', s'hauria extret un pseudo-primitiu *PLAXUS, segons el cas poc freqüent de *à* que es degrada en *ë*, darrere prefix (com en *dispersus/sparsus*; és ja increïble que una creació així, d'arrels únicament arcaiques, però avui estesa a tot França del Nord i del Sud, hagués quedat indocumentada en els innombrables textos llatins antics, tardans i vulgars; però, de més a més, per arribar en aquest resultat necessiten posar tota la família de cap per avall: o sigui presentar com a cap de família una forma tan poc estesa i evidentment postverbal com *plais* o *plaisa* (una dada isolada de c. 1190), de data ben posterior al verb *plaisier*, i derivat *plaisseix*, incomparablement més estesos i ben establerts. *Plais*, com ja ha de reconèixer Wartburg (nota 1), és exclusivament occità (fora d'algun parlar fronterer francès, quasi occità, i allí només documentat en els anys 1470); en occità mateix és poc freqüent (encara que ja n'hi hagi algun cas medieval) i limitat a alguns parlars llemosins i occidentals del gc.: salta a la vista que això és un derivat de l'universal i antiquíssim *plaisier* i no pas el seu punt de partida.

Que *plais* té alguna connexió tanmateix amb la família del ll. PLECTERE 'plegar, trenar, entreteixir' i el seu deriv. PLEXUS, en això prou ha estat tothom d'acord. Però el compartiment semàntic, l'àrea i l'arrelament toponímic, fan pensar en un origen pre-romà, precisament amb caràcter afí amb PLEXUS. Catul, confirmat per Quintilià i Festus, va assenyalar un mot cisalpí (regió del Po) *plexenum* (amb variant potser no errònia sinó morfològica *plexenum*) que designa una caixa de carro trenada amb brancom (cf. Weisgerber, *Sprache der Festlandkeltens*, 65; Niedermann, *VRom.* V, 179-180; Huber, *Bh. d. zu W. u. S.*, 1916, 63); alguns han cregut que podia ser cèltic (Terracini, *Riv. di Filol.* XLIX, 429; Holder II, 1019s.), però és evident que hi ha germanor amb la família indoeuropea de PLECTERE (comuna amb el germànic, balto-eslau, grec, albanès etc., Pok., *IEW*, 835) i això descarta el celtisme, car llavors hauria caigut la P- sense deixar rastre; per això Walde-Pok. (també Budimir, *Idg. Jahrb.* XIV, 143, i àdhuc Walde-H. II, 324) pensen en una etimologia «illiro-venètica», que en llur terminologia vol dir 'sorotàptic'.

Notem que també ens encoratjaria a creure-ho la ferma representació del mot en prussí ant.: «*pleske*: selen» gloss. d'Elbing 253, o sigui al. *seilen*; que, segons el context en què va citat, deu tractar-se de les «sogues o cingles d'un carro o cavalcadura» = lit. *plėš-ki* 'bandes d'una cama' («brecchband») i paleoslau *plesti* 'trenar'. És a dir, penso que *plaisier* representa un sorotàptic PLAKSA-, **plaxare*, germà d'aquests mots baltoeslaus i albanesos i d'aquest padà *plexenum* de Catul, si bé amb vocal apofònica diferent.

Si això, però, sembla massa arriscat, també ens podriem accontentar admetent que el tipus gallo-romànic *PLAXARE resulta simplement d'un encreuament entre el ll. PLEXARE i el ll. PAXILLARE de significats ben